

МОЗ України

Дніпровський державний
медичний університет

Кафедра соціальної медицини,
громадського здоров'я та
управління охороною здоров'я

ГРОМАДСЬКЕ ЗДОРОВ'Я: ВІД АНАЛІЗУ МИНУЛОГО ДО РОЗУМІННЯ МАЙБУТНЬОГО

МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ З
МІЖНАРОДНОЮ
УЧАСТЮ

Дніпро
2024

УДК 614.2 (082)

Підготовлено до друку організаційним комітетом конференції:

Зав. каф., професор Крячкова Л.В.

Професор Лехан В.М.

Доцент Кий-Кокарева В.Г.

Сімон К.І.

Заславський Д.Д.

Матеріали конференції представлені на офіційному сайті кафедри соціальної медицини, громадського здоров'я та управління охороною здоров'я

<https://302.dmu.edu.ua>

Громадське здоров'я: від аналізу минулого до розуміння майбутнього : збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, м. Дніпро, 10 жовтня 2024 р. МОЗ України: ДДМУ. Дніпро, 2024. 163 с.

ISBN **978-617-8489-59-5** Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Громадське здоров'я: від аналізу минулого до розуміння майбутнього». За редакцією Крячкової Л.В.

До збірки увійшли матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Громадське здоров'я: від аналізу минулого до розуміння майбутнього», присвяченої 100-річному ювілею кафедри соціальної медицини, громадського здоров'я та управління охороною здоров'я Дніпровського державного медичного університету, внесеної до «Плану проведення наукових, науково-технічних заходів в Україні у 2024 році» (посвідчення № 432).

Рекомендується для здобувачів вищої медичної освіти, фахівців з громадського здоров'я, лікарів різних спеціальностей, керівників у сфері охорони здоров'я та широкого кола читачів.

© Дніпровський державний медичний університет, 2024

© Кафедра соціальної медицини, громадського здоров'я та управління охороною здоров'я

ЗМІСТ

ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОЇ МЕДИЦИНИ, ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я. НАУКОВІ ШКОЛИ

Васильєв Ю.К. З БІОГРАФІЇ МИХАЙЛА ВАРФОЛОМІЙОВИЧА ДОНИЧА	4
Заярський М.І. ВІД ЗАГАЛЬНОЇ ДИСПАНСЕРИЗАЦІЇ ДО ЗАГАЛЬНОГО ОХОПЛЕННЯ ПОСЛУГАМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я	6
Огнєв В.А., Мартиненко Н.М. ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ І ХАРКІВСЬКИЙ ПЕРІОДИ В БІОГРАФІЇ СОЦІАЛЬНОГО ГІГІЄНІСТА С.С. КАГАНА	11
Семенова Л.С., Кириченко А.М., Худик К.О. ВАЖЛИВІСТЬ ВИВЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ВЧЕНИХ В ГАЛУЗІ МЕДИЦИНИ МОЛОДДЮ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ЇХ ОСОБИСТОСТІ	13
Чухрієнко Н.Д. ¹ , Пучкова Н.В. ² РОЛЬ КАФЕДРИ «СОЦІАЛЬНОЇ МЕДИЦИНИ, ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я ТА УПРАВЛІННЯ ОХОРОНОЮ ЗДОРОВ'Я» У ВПРОВАДЖЕНІ СІМЕЙНОЇ МЕДИЦИНИ, ЯК ФУНДАМЕНТУ СУЧАСНОЇ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ	15

ДЕТЕРМІНАНТИ ЗДОРОВ'Я

Бродська Е.В., Макаренко О.В. УСКЛАДНЕННЯ ОСТЕОПОРОЗУ НА ФОНІ КОРОНАВІРУСНОЇ ІНФЕКЦІЇ	21
Domanchuk T., Chornenka Z. STRESSFUL SITUATIONS IN THE DEVELOPMENT OF GASTRIC CANCER	23
Chornenka Z., Domanchuk T. POTENTIALLY DANGEROUS BEHAVIORAL FACTORS IN THE DEVELOPMENT OF GASTRIC MALIGNANCY	25
Орлова Н.М. ¹ , Тонковид О.Б. ² , Демчук А.В. ¹ , Пилипчук В.Л. ¹ ОСНОВНІ ДЕТЕРМІНАНТИ НЕІНФЕКЦІЙНИХ ХВОРОБ В УКРАЇНІ	29
Поваляєв В.В., Трегуб П.О. ВПЛИВ СПОСОБУ ЖИТТЯ НА МОЖЛИВИЙ РИЗИК РОЗВИТКУ ПАТОЛОГІЧНИХ ЗМІН У ФУНКЦІОНАЛЬНОМУ СТАНІ ЖІНОЧОЇ СТАТЕВОЇ СИСТЕМИ	33
Protas Y., Makarenko O. IMPACT OF HELICOBACTER PYLORI ERADICATION AND FREQUENTLY USED MEDICATIONS ON GASTRIC CANCER INCIDENCE IN UKRAINE (2014–2021)	35
Rublevska N.I., Rublevskiy O.D., Shtepa O.P. THE ENVIRONMENTALLY DETERMINED RISKS OF DISEASE DEVELOPMENT IN CHILDREN	39
Трегуб П.О., Літвінова В.О. ВПЛИВ ПАСИВНОГО ПАЛІННЯ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ	41
Шульгай А.Г., Теренда О.А. COVID-19 ТА ЙОГО ВПЛИВ НА КАРДІОВАСКУЛЯРНУ ПАТОЛОГІЮ	43
Шепелла Г.Л. ВПЛИВ ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА ПРОЖИВАННЯ НА ЗДОРОВ'Я ТА ФОРМУВАННЯ РІВНЯ ФІЗИЧНОЇ АКТИВНОСТІ ДІТЕЙ ШКІЛЬНОГО ВІКУ	46
Юнтунен Г.М. ¹ , Онул Н.М. ² , Крамарьова Ю.С. ² МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ РОЗВИТКУ НЕКАНЦЕРОГЕННИХ ЕФЕКТІВ У НАСЕЛЕННЯ ЗА ХРОНІЧНОГО ВПЛИВУ ВАЖКИХ МЕТАЛІВ	49

РОЗБУДОВА СИСТЕМИ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я

Вальчук С.І. ¹ , Кротова Л.О. ² , Кротова В.Ю. ² ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПОКАЗНИКІВ КОНТРОЛЮ АРТЕРІАЛЬНОЇ ГІПЕРТЕНЗІЇ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ	53
Гопак О. ¹ , Ліхолетов Є. ¹ , Коробко М. ² ВНЕСОК КОНЦЕПЦІЇ «ЛІКУВАННЯ-ОСВІТА» У ПСИХІЧНЕ ТА ГРОМАДСЬКЕ ЗДОРОВ'Я СТУДЕНТІВ ФРАНЦІЇ	57
Дудаш Г.В., Брич В.В. МОЖЛИВОСТІ ВПЛИВУ ПЕДАГОГІВ НА ФОРМУВАННЯ У ПІДЛІТКІВ ПЕРЕКОНАНЬ ЩОДО ЗДОРОВ'Я ТА ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ	59
Зайцев В.В. ¹ , Крячков Д.О. ² ОСОБЛИВОСТІ РОЗГЛЯДУ ТЕХНОЛОГІЧНИХ РЕГЛАМЕНТІВ СИСТЕМ ЦЕНТРАЛІЗОВАНОГО ВОДОПОСТАЧАННЯ	62
Кий-Кокарева В.Г. СВІТОВИЙ ДОСВІД ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ	66
Огнєв В.А. ¹ , Міщенко М.М. ¹ , Міщенко О.М. ² МЕДИКО-СОЦІАЛЬНЕ ЗНАЧЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО СТАНУ ЗДОРОВ'Я ХВОРИХ ІЗ МОЗКОВИМИ ІНСУЛЬТАМИ	69
Семенов В.В. ¹ , Захаров С.В. ¹ , Джеанта М. ² , Боата А. ² МОНІТОРИНГ НЕІНФЕКЦІЙНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ В УМОВАХ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ	73
Сокол К.М. ¹ , Подрігало Л.В. ² , Подрігало О.О. ² ОБГРУНТУВАННЯ КОНЦЕПЦІЇ «ШКІЛЬНОЇ ДОНОЗОЛОГІЇ»	76
Чащина М.Ф., Макаренко О.В., Заславський Д.Д., ОБІЗНАНІСТЬ МОЛОДІ ЩОДО ПИТАНЬ РЕПРОДУКТИВНОГО ТА СЕКСУАЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я	80
Шаніна В.В., Ставицька О.Ф., Трегуб П.О. РОЛЬ ЯКОСТІ ВОДИ У ПРОФІЛАКТИЦІ ІНФЕКЦІЙНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ	82

Сьогодні на державному галузевому рівні потрібно впроваджувати політичне гасло «управління здоров'ям» як механізм покращення первинної медико-санітарної допомоги і забезпечення доступу до якісного охоплення медичним обслуговуванням населення України, а від сімейного лікаря - профілактичне мислення, просування здоров'я, безперервний процес управління індивідуальним і громадським здоров'ям.

Список використаної літератури

1. Ємельянова Г.Ф., Кутузов І.М. Диспансеризація на промислових підприємствах. К.: Здоров'я, 1987. 224 с.
2. Кутузов І.М., Заярський М.І. Сучасні організаційні основи диспансеризації населення: Навч.-метод. посібник для студентів медичних факультетів ВНЗ III-IV рівнів акредитації. Дніпропетровськ, 2008. 28 с.
3. Population health management in primary health care: a proactive approach to improve health and well-being. Primary health care policy paper series. Copenhagen: WHO Regional Office for Europe; 2023. URL: <https://iris.who.int/handle/10665/368805> (дата звернення: 09.10.2024)
4. Universal health coverage (UHC). URL: [https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/universal-health-coverage-\(UHC\)](https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/universal-health-coverage-(UHC)) (дата звернення: 09.10.2024)

ОГНЄВ В.А., МАРТИНЕНКО Н.М.

ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ І ХАРКІВСЬКИЙ ПЕРІОДИ В БІОГРАФІЇ СОЦІАЛЬНОГО ГІГІЄНІСТА С.С. КАГАНА

*Харківський національний медичний університет,
м. Харків, Україна*

Актуальність теми. Сто років є важливою віхою в історії кафедри соціальної медицини, громадського здоров'я та управління охороною здоров'я Дніпровського державного медичного університету. Кафедра, громадського здоров'я та управління охороною здоров'я ХНМУ минулого року також святкувала свій віковий ювілей і є історичні постаті, які об'єднують наші ЗВО. Це Соломон Соломонович Каган (1894–1965), соціальний гігієніст, науковець і державний діяч.

Мета. Описати головні здобутки видатного соціального гігієніста С.С. Кагана у дніпропетровський та харківський періоди його роботи

Матеріали та методи. Історико-біографічний метод було використано при підготовці цієї публікації. Окрім того, був проведений аналіз наукових та біографічних публікацій вітчизняних медичних фахівців та істориків медицини, присвячених життю та діяльності С.С. Кагана у період його роботи в місті Дніпропетровськ (нині м. Дніпро) (1928–1931 рр.) і у м. Харкові (1932–1934 рр.).

Результати. Соломон Соломонович Каган у 1919 році закінчив повний курс медичного факультету Київського університету св. Володимира. А вже за 10 років, у 1928 році, він став ректором Дніпропетровської медичної академії (нині Дніпровський державний медичний університет). Водночас він завідував і кафедрою соціальної гігієни того ж вишу. Будучи ректором академії, С.С. Каган прагнув не тільки розширити обсяг навчальних годин на вивчення соціальної гігієни і статистики, але і опікувався створенням музею соціальної гігієни [1]. Загалом, 1920-ті роки були складними для молодії держави. Фахівці з вищою освітою були вкрай необхідні. Це був період становлення, пошуку нового. Деякі науки переживали період становлення, тому наукові дискусії виникали дуже часто. Про одну з таких дискусій щодо предмету викладання соціальної гігієни та професійної гігієни йдеться у статті К.К. Васильєва і Ю.К. Васильєва «Соціальний гігієніст Соломон Соломонович Каган» [2]. У 1930-ті роки істотною проблемою таких дискусій була ідеологізація усіх наук, навіть далеких від політики, і наслідки дискусій та критики могли бути фатальними для опонентів.

У травні 1932 року С.С. Каган очолив кафедру соціальної гігієни у Харківському державному санітарно-гігієнічному інституті [3]. Того ж року, Соломон Соломонович Каган перейшов на посаду професора кафедри, одночасно завідував планово-економічним відділом Народного комісаріату охорони здоров'я. За період роботи на кафедрі були опубліковані праці «Завдання охорони здоров'я на другу п'ятирічку», «План оздоровчої роботи в УРСР на 1934 рік», «Медично-санітарна справа в УРСР між XII і XIII з'їздами Рад» та ін. [4]. У 1933 році Соломон Соломонович працює науковим співробітником у Всеукраїнському інституті соціалістичної охорони здоров'я.

У 1934 році Харків втрачає статус столиці. С.С. Каган разом зі штатом НКОЗ переїжджає до Києва і водночас очолює кафедру соціальної гігієни у Київському медичному інституті.

Висновки. Працюючи у Дніпропетровську і в Харкові С.С. Каган проявив себе як науковець соціальний гігієніст і талановитий організатор охорони здоров'я і медичної освіти. За його керівництва формувалась ціла школа видатних вчених, життя та наукова активність яких була пов'язана із Харковом, серед яких І.І. Овсієнко, К.Ф. Дупленко, Є.Я. Белицька, Л.Г. Лекарев та інші.

Список використаної літератури

1. Усенко С.Г., Галічева Н.О., Огнєва Л.Г. Життя та діяльність професора С.С. Кагана у Харкові // *Медицина сьогодні і завтра*. 2013. № 4(61). С. 60–63.
2. Васильєв К.К., Васильєв Ю.К. Соціальний гігієніст Соломон Соломонович Каган // *Україна. Здоров'я нації*. 2018. № 4/1(53). С. 135–141.
3. Циганенко А.Я., Петрова З.П., Мінухін В.В. Сторінки історії санітарно-гігієнічного факультету ХНМУ (до 75-річного ювілею санітарно-гігієнічного (медико-профілактичного) факультету Харківського державного медичного університету. Харків : Радуга, 2005. С. 7.
4. Петрова З.П. З історії соціальної гігієни в Україні (1861–1932 рр.) : автореф. дис. ... канд. біол. наук : 14.03.33. Харків, 1974. 14 с.

СЕМЕНОВА Л.С., КИРИЧЕНКО А.М., ХУДИК К.О.

ВАЖЛИВІСТЬ ВИВЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ВЧЕНИХ В ГАЛУЗІ МЕДИЦИНИ МОЛОДДЮ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ЇХ ОСОБИСТОСТІ

*ННІ Український державний хіміко-технологічний університет,
м. Дніпро, Україна*

Актуальність Вивчення природничих наук та медицини має велике значення для формування особистості громадянина України. Ця освіта має великий виховний потенціал, тому що виховання в процесі навчання цих дисциплін допомагає сформувати систему ціннісних орієнтацій до навколишньої дійсності, до природи й ролі людини в ній. Важливе значення для виховної роботи має використання краєзнавчого матеріалу, вивчення внеску відомих вчених рідного краю в розвиток цих наук.

Мета розробка заходів для покращення опанування молоддю медичними знаннями на основі аналізу думки учнів старших класів, а також вивчення життя та діяльності відомих вчених рідного краю.